

Štev. 3

Leto 10

Izhaja dvakrat na mesec

Naročnina četrtno 12 dinarjev

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBLJA

Klic delavca!

Po prvih redukcijah, ki so zadele v prvi vrsti delavstvo, zlasti ono na progi že v letu 1927, so odločujoči obljubljeni, da se redukcije ne bodo ponavljale več ter da bo z novimi pravilniki tudi delavsko vprašanje definitivno rešeno z zagaranjiranjem stalnosti delavstvu in odgovarjajočim zaslužkom.

Zima za zimo je prihajala, ena hujša od druge, ne toliko po mrazu in snegu, kakor po novih ukrepih štednje, ki so zadeli zopet delavstvo, še posebno progovno delavstvo.

Leto 1934 je bilo že poleti in jeseni v znamenju brezplačnih dopustov, v znamenju nenapredovanja, v znamenju ukinjenja rednih dopustov in vse je z bojaznijo pričakovalo zime in njenih običajnih grozot, pred katerimi delavec ni imel zavetja in obrambe.

Letošnja zima je naša delavca izčrpanega, brez vsakih sredstev, brez kurjave v drvarnici, brez živila v shrambi, brez zimske obleke, brez sredstev za šolske potrebščine otrok. V tako težkem stanju so romale deputacije progovnega delavstva na vse kraje, pošiljale so spomenice vsem, od katerih so pričakovali pomoči, postavljali so ne — zahteve, marveč obupne prošnje, da se jim da vsaj ono, kar je za nje v obstoječih predpisih kot minimalno predvideno:

Prošili so, da se jim podeli redni, že več let neizrabljeni dopust.

Da se jim zagaranira vsaj minimalno število delovnih dni, kot ga predvideva pravilnik.

Da se izvede že davno neizvedeno napredovanje v dnevnih plačah.

Kot maksimum svojih zahtev so postavili zahtevo, da naj se jim zagaranira delo vse delovne dni v mesecu, saj naše proge kar kriče po popravljenih in nujno potrebnih vzdrževalnih delih, ki pomenijo neizvršeni veliko opasnost za varnost prometa.

Zaman so bile doslej prošnje, od nikoder ni zaslužka, ni rešitve in delavec si mora dnevno beliti glavo, kje bo dobil vsaj najpotrebnejše za življenje in preskrbo družine.

Dolžnost vse naše javnosti je, da pritisne na odločujoče za rešitev delavskega vprašanja na železnici, da izposluje potreben kredit za redno zaposlitev vseh delavcev do novega budžeta.

Ni pa zadosti samo trenutna od pomoč, marveč je treba to zlo brezplačnih dopustov, ki se ponavlja leto za leto enkrat za vselej odstraniti. Potrebno je, da se tudi progovnega delavca smatra za polnopravnega železničarja, saj vrši za varnost prometa najbolj odgovorno, obenem pa tudi najtežje delo ob vseh vremenskih nepravilnostih. Potrebno je, da se za delavstvo v novem budžetu zasigura tolik kredit, da bo zado-

stoval tudi za podelitev vseh pravic, ki jih predvideva delavski pravilnik.

Finančni minister je sicer izjavil, da načrta novega državnega proračuna ne bo dal v razpravo pred 3. februarjem ter ne vemo, ali je ta čas porabil za spremembo po svojem predhodniku že izdelanega načrta za budžetno leto 1935-36. O tem načrtu je prišlo v javnost nekaj števil, ki predvidevajo, da bo novi budžet manjši od lanskega in da bo v vrsti državnih proračunov od leta 1924 dalje najnižji. Za državna gospodarska podjetja je baje znižan za skoraj 120 milijonov dinarjev in to znižanje da zopet misliti vsem prizadetim, ne toliko nastavljenecem, kakor pa delavcem, ki se upravičeno boje, da bodo njih krediti zopet reducirani, kar bi pomenilo za nje zopet nova znižavanja in brezplačne dopuste. Narodna skupščina in senat bodo tekom prihodnjega meseca v splošni in podrobni razpravi imeli priliko, da se bavijo z vsako posamezno postavko novega proračuna.

Vse železniško delavstvo brez izjeme pričakuje, da bodo gg. poslanci in senatorji, ki jim je nevzdržen položaj delavstva dobro poznan, zastavili vse svoje sile ne samo, da preprečijo vsako znižanje kreditnih postavk za delavce, marveč da dosežejo izdatno povišanje delavskih kreditov in istočasno, da dosežejo, da se ločijo krediti za delavske plače od kreditov za nabavo materijala.

Posebno ta zahteva je važna, ker se je doslej le prerado prakticiralo, da se je štedilo pri izdatkih za delavske plače za to, da se prihrani čim več razpoložljivih sredstev za nabavo materijala.

Naj imajo vsi odločujoči pred očmi — ter apeliramo pri tem tudi na novega železniškega ministra, ki je takoj po svojem nastopu porabil mnogo časa, da osebno ugotovi položaj, v katerem se nahajajo naše železnice, pa tudi položaj železniških delavcev, — da obstoječi delavski pravilnik predvideva

avtomatično napredovanje po službenih letih,
redni letni dopust,
redno zaposlitev,
delavske zaupnike in še mnogo drugih pravic za delavstvo

ter je dolžnost odločujočih, ki skrbno pazijo, da delavec vrši vse po pravilniku predvidene obveznosti, ukreniti vse, da pride delavec tudi do svojih pravic.

Zavedajte se, da je napredek naših železnic v največji meri odvisen od redno se razvijajočega in varnega prometa, k čemur pa zamore največ doprinese železniški delavec, če bo res preskrbljen, ker bo potem lahko vse svoje moči posvetil vestnemu delu v prepričanju, da je preskrbljen on in njegova družina.

Mnenje o dobrodelnih akcijah

Ob božičnih praznikih se posebno v sedanjih težkih socialnih razmerah vrše ob zimskih praznikih velike akcije za »zimsko pomoč« siromašnim. Večinoma se teh akcij udeležujejo množice, ki sicer nikjer socialno ne sodelujejo. Zbirajo se prostovoljni prispevki in obdari se nekaj potrebnih ljudi in tudi nezaposleni so med njimi.

Če akcija uspe, se vsaj nekaterim siromašnim rodbinam in posameznikom olajša težko življenje za nekaj dni.

Prav in potrebno. Akcije se udeležujejo ugledne osebe in korporacije.

Toda povedati treba takoj, da akcije nimajo samo dobrih strani. Zakaj?

Ves svet, ki se zbira okoli teh akcij, je prepričan, da je z najmanjšim darom rešena socialna beda siromašnih in nezaposlenih. Vsi mislijo, da so s tem dali pomoč, ki bo zadostovala, da ne bo več gladnih in nezaposlenih. Gladni niso siti, njih eksistenca ni zasigurana.

Če družba presoja to podpiranje tako, potem je to večje škode za nezaposlene kakor koristi. Zakaj?

nezaposleni svet mora živeti
celo leto, ne samo ob praznikih, tudi po praznikih.

Vemo pa, da dobrodelnih splahne. Po praznikih je ni več. Siromašni svet pa trpi dalje, ne da bi se zanj brigali privatniki ali javnost.

Z zimsko pomočjo se torej ne

more storiti nekaj velikega, nekaj popolnega za nezaposlene. Mnogo truda in dela stanejo te akcije, toda trajnega uspeha nimajo.

Nezaposleni delavci in nameščenci potrebujejo

najprej delo,

da so stalno preskrbljeni. Ker pa dela ni, pa je zanje potrebno

obvezno zavarovanje za nezaposlenost.

Ta zavarovanja imajo že skoraj vse države. Prav skrajni čas je, da se uvede tudi pri nas to zavarovanje.

Pri tem zavarovanju pa se ne sme delati izjem, kot obstojajo že

pri sedanjem popolnoma nezadostnem zavarovanju, ko so železničarji popolnoma izvzeti.

Naša iskrena želja, da bi oni, ki so toliko požrtvovalni za te lepe akcije, pričeli enako akcijo z enako vremo za uvedbo obveznega zavarovanja za nezaposlene. To tembolj, ker bi to zavarovanje dajalo pravico potrebnim in za daljšo dobo, dočim so podpirne akcije preveč poniževalnega značaja.

Zato naj vsi, ki jim je res do rešitve enega najvažnejših delavskih vprašanj, porabijo vsako priliko, da zahtevajo takojšnjo

uvedbo brezposelnega zavarovanja.

Kaj je organizacija?

In nje lastnosti

Marsikdo še danes ne pojmuje pojma organizacije. Pogostoma celo čujemo pritožbo, da zaupniki preveč govorijo o organizaciji, da pa premalo store za delavce ali nameščence. Taki godrnjači so najbolj nevarni za organizacijo, ker so mlačni zaradi nepoznanja bistva organizacije ali pa so preleni, da bi se vživeli v vso duševnost prave kremenite organizacije. Vpisnino plačati, prispevek plačevati in do zadnje pare izkoristiti organizacijo, še ne pomeni organizacije, nje bistva in pomena. Delavci in nameščenci snujejo svoje organizacije in zbirajo pomočke, da v nujni sili socialnega boja po možnosti podpro svoje člane in sodruge. To je sicer istina. Toda

to ne more biti prava naloga,

ker bi sicer lahko snovali zavarovalnice in se zavarovali pri njih. Tu bi ne bilo treba nobene dolžnosti, nobene srčne dolžnosti in nobenega višjega namena. Dokler bi zavarovalnica ne podlegla kapitalističnemu izkoriščanju, bi poslovala, potem bi pa propadla in pustila praznoto za seboj. Nje člani bi ne imeli nič več od nje in nobena duhovna vez bi ne ostala med bivšimi zavarovanci.

Taka ne more biti naloga delavskih organizacij.

Delavske organizacije so tvorba delavskega razreda, ki potrebuje boljše socialne razmere, več zaščite in svobodo; enako kakor jo imajo privilegirani sloji.

Delavske organizacije se bore proti socialnim krivicam za socialno pravičnost. Ta cilj je višji, popolnejši.

Zato je potrebno, da organizirani delavec ta cilj pozna, živi in umre zanj. Njegova duševnost, njegova dejanja, vse mora biti prepojeno s tem ciljem in z ognjevitostjo odločnosti se mora boriti zanj. Njegova duševnost mora živeti samo temu cilju.

Tak sodrug, ki vse to ve in spozna, je zaveden.

Toda tudi prepričanje in zavedenost še ne zadoščata za uspešno borbo in delovanje.

Ena glavnih čednosti je solidarnost, nje posestrima pa je sodružnost.

Organizirani delavci in nameščenci morajo biti sodružni med seboj in istotako njih organizacije. Noben sodrug ni več kakor drugi, nobena organizacija več kakor druga. Vsi in vse so ena celota ter morajo delati kot ena sama celota v najboljši solidarnosti. V prijateljstvu in v sodružni ljubezni do skupnih interesov.

Med delavstvom ni diktatorjev, ampak le enaki sobojevniki smo,

tako pa tudi naše organizacije. Moč delavstva rase le v sodružni vzajemnosti, ki ne pozna visokih in nizkih položajev. Naša politika ni imperalistična za fizično nadvlado, ampak je imperalistična v smeri enotnosti duha in svobodne solidarnosti delavskega razreda v prepričanju, da le na ta način dosežemo svoje pravice.

(»Delavska Politika«)

Tožba za povrnitev 10% odtegnjenih delavskih plač

Že večkrat smo v našem listu razmotrivali o upravičenosti odnosno neupravičenosti znanih redukcij delavskih prejemkov, ki so se izvršili dne 1. X. 1931 in 1. IV. 1932 na podlagi zakona o znižanju prejemkov nastavljenega osoblja. V razpravah smo dokazovali, da je bila redukcija prejemkov delavcev na zakonito neosnovana ter smo apelirali na merodajne činitelje, da iz lastne inicijative to znižanje delavskih plač ukinejo in preveč odtegnjene prejemke povrnejo.

Tudi prizadeti delavci so službenim potom in potom organizacij zahtevali ugodno rešitev tega vprašanja, vendar doslej to vprašanje še ni bilo rešeno, ker se je upravná oblast postavila na stališče, da je redukcija utemeljena na zakonu o znižanju prejemkov.

Ker ni bilo pričakovati ugodne rešitve mirnim putem, je s. Jernejčič začetkom leta 1934 pri rednem so-

dišču vložil tožbo za izplačilo odtegnjenih mu 10 odst. njegove plače.

Dne 21. novembra 1934 je Sresko sodišče v Ljubljani v pravni zadevi s. Jernejčič proti državnemu zakladu kr. Jugoslavije razsodilo, da je »redna pravna pot nedopustna in že izvedeno postopanje nično«. Ta svoj sklep, da je tožba pri rednem sodišču nedopustna, je Sresko sodišče utemeljilo s sledečim:

»Tako iz tožbe, kakor tudi iz pričevanja Gostiča Josipa izhaja, da je službeno razmerje med strankama urejeno s pravilnikom o pomožnem osoblju drž. prom. ustanov iz leta 1930. Sodnikovo službeno razmerje ne urejuje tedaj zasebno-pravna službena pogodba in tudi cit. pravilnik se ne more smatrati za kako kolektivno pogodbo, temveč je ta pravilnik uredba, izdana v okvirju zakona kot njega dopolnilo v to svrhu, da se uredi službeno razmerje pomožnega osoblja. Gre tedaj za javno-pravni učinek in ne za zasebne pogodbe. § 75 zakona o državnem prometnem osoblju z dne 28. X. 1923 v zvezi s § 115 tega zakona, ki izrecno ustanavlja, da velja

določba § 75 tudi za pomožno osobje, določa za rešitev vseh sporov iz službenega razmerja upravno pot.

Po tem je razvidno, da v konkretnem primeru ne gre za zasebno pravno razmerje, ter da je razpravljanje o tem sporu pred rednim sodiščem izključeno.

Proti temu sklepu Sreskega sodišča je pravni zastopnik dr. Lemež vložil rekurz vsled napačne ocene dejanskega stanja in pravno pomotne presoje. Iz rekurza objavljamo v informaciji sledeče točke:

»Iz obojestranskih navedb je nesporno, da je bil Jernejčič v službi do upokojitve dne 31. III. 1932 in da je spadal glede svojega službenega razmerja pod pravilnik o pomožnem osebju z dne 1. julija 1930. Pred vsem gre za vprašanje, v kakem razmerju je ta pravilnik z zakonom o drž. prom. osebju z dne 1. XI. 1923.

Sresko sodišče stoji na stališču, da je ta pravilnik uredba, ki je izdana v okviru zakona kot njegovo dopolnilo v to svrhu, da se uredi službeno razmerje pomožnega osebja. Vsled tega prihaja prvi sodnik do zaključka, da je to službeno razmerje javno pravnega značaja in da spori iz tega razmerja ne spadajo na pot civilne pravde. To naziranje pa je pravno pomotno. O uslužbencih drž. prom. ustanov določa čl. 6 zakona, da se ločijo v uradnike, zvaniki in služitelje ter pomožno osebje. Glede pomožnega osebja je v tej določbi ugotovljeno, da obstoji iz pomožnega pisarniškega osebja in iz delavcev. Za to osebje pa velja zakon samo v toliko, v kolikor je to v njemu posebej določeno. V zadnjem odstavku tega člena je rečeno, da bo prometni minister izdal poseben pravilnik, kjer bodo določene plače in ostali službeni odnosi pomožnega osebja.

Iz vsebine tega člena je razvidno, da je zakon izzvet iz določb službeni odnosi pomožnega osebja. Če je rečeno, da bo minister ta službeni odnosi posebej uredil, potem je pač jasno, da to ne pomeni nikako dopolnilo zakona in da ta ureditve pade izven zakona. Kot dopolnilo posebne uredbe ministra glede službenega odnosa pomožnega osebja je smatrati, če je v tem členu rečeno, da veljajo za pomožno osebje samo oni členi tega zakona, ki jih zakon sam navaja. V čl. 115 so naštetih oni členi zakona, ki veljajo tudi za pomožno osebje, med drugim je imenovan tudi čl. 75.

Zgrešena je interpretacija prvega sodnika, ki smatra, da je v tem členu ustanovljena upravna pot. Ta člen govori samo o pritožbah, ki jih ima uslužbenec na razpolago, kako se ima v tem pogledu ravnati in kakšna je instanca pot vseh pritožb v okviru prometnih ustanov. Ne govori pa ta člen prav ničesar, kaj ima ugotoviti, če nastane kak spor v službenem odnosu glede plače, delovnih pogojev itd. Skratka je povdariti, da pravilnik stoji popolnoma izven zakona in je v svojem bistvu delovni red za delavce in pisarniško pomožno osebje. Zakon je ureditve tega razmerja prepustil prometnemu ministru, da ga samostojno uredi. Vsa dosedanja praksa tudi kaže z judikaturjo vred, da se je to službeno razmerje delavcev pri železniški upravi vedno le smatralo kot zasebno pravno razmerje, o katerem imajo odločati redna sodišča, če pride do kakšnega spora. V tem pogledu je že šlo nebroj tožb preko vseh sodišč in skozi vse instance, pa še ni nikoli nobeno sodišče smatralo, da bi bilo razmerje med delavcem in železniško upravo javnopravnega značaja. Taka dedukcija ni mogoča ne iz zakona ne iz pravilnika. Poleg tega pa je treba upoštevati že okoliščino, da je nadomestil stari zakon o prometnem osebju novi z dne 1. VII. 1931. Ta je v tem pogledu še jasnejši kot je bil stari. Ko je stopil stari zakon izven veljave, je stopil novi zakon v veljavo, je ostal še vedno v veljavi prejšnji pravilnik. Deseto poglavje novega zakona ima nadpis: »Kontraktualni uradniki, dnevničarji in delavci.« V tem poglavju govori § 188, da se smejo v službo državnih prometnih ustanov najemati tudi delavci in da zakon poblašča prometnega ministra, da predpiše pravilnik o delavcih, s katerim se urede plače, pokojninski sklad in ostala službena razmerja delavcev. Tak pravilnik je potem izdal minister dne 11. V. 1933, ki je nadomestil prejšnji pravilnik. Dočim se v starem zakonu govori, da imajo gotove določbe veljati v smislu čl. 115 za vse pomožno osebje, pravi novi zakon v § 170, da imajo veljati te določbe samo za kontraktualne uradnike in dnevničarje, dočim delavcev ne omenja. Za te določbe zakona delavci ne pridejo več v poštev, tako da so po novem zakonu delavci popolnoma izpadli in se njihovo razmerje presoja samo po pravilniku in sicer, v kolikor še ni stopil novi pravilnik v veljavo, po starem pravilniku. Tudi v novem zakonu je vsebovan § 75, ki ima isto vsebino kakor čl. 75 v starem zakonu, ali ta določba ne velja več za delavce. V novem zakonu, ki je stopil v veljavo, ko je bil Jernejčič še v službi, je stopilo še mnogo bolj v ospredje, da so delavci izzveti iz zakona o prometnem osebju in da je njihovo službeno razmerje urejeno izven tega zakona, ki ne tvori noben okvir in nobeno dopolnilo. Prvo sodišče pa je popolnoma prezrlo, da je presoiali razmerje med pravilnikom in zakonom ne z vidika zakona z dne 1. XI. 1923, marveč z vidika zakona z dne 1. VII. 1931. Ob pravilni

interpretaciji odnosnih določb in pravilni presoji razmerja zakona in pravilnika, je mogoč samo on zaključek, da je presoiali službeno razmerje delavca pri železniški upravi kot zasebno pravno razmerje in ne kot javno pravno razmerje in da je tedaj za vse spore iz tega razmerja pristojno redno sodišče.

Tako je prišla zadeva pred Okrožno kot rekurno sodišče, ki je v nejavni seji sklenilo, da se prizivu ugotovi, ker pravdni zadržek nepristopnosti rednih sodišč ni podan. Rekurno sodišče je utemeljilo to svojo razsodbo s sledečo motivacijo:

»Nesporno je, da je bil tožnik kot delavec drž. železnice dne 6. V. 1932 upokojen. Iz tega izhaja, da je bil tožnik upokojen v času, ko je veljal zakon o prometnem osebju iz leta 1931 in ko ni več veljal prejšnji tozadevni zakon iz leta 1923, dočim je veljal še na podlagi prejšnjega zakona izdelani pravilnik o žel. delavcih z dne 1. julija 1930 in ni še veljal novi pravilnik z dne 11. V. 1933.

Z ozirom na tozadevni ugovor tožene stranke, da je za rešitev predmetnega spora pristojna upravna oblast, je prvo sodišče zadevnemu ugovoru ugodilo potem, ko je dejansko razpravljalo samo o tej sporni točki. Izpodbijani sklep izhaja iz pravilnega stališča, da je službeno razmerje med spornima strankama presoiali po pravilniku z dne 1. julija 1930, katerega ni smatrati za

kolektivno pogodbo. Na podlagi čl. 115 in 75 zak. o drž. prom. osebju iz leta 1923 prihaja prvo sodišče do zaključka, da je za rešitev vseh sporov iz službenega razmerja tožnikovega ustanovljena upravna pot.

Rekurz zoper to naziranje je vsekoli utemeljen in po § 611 cpp. tudi dopusten. Prvo sodišče prezre, da pravilnik iz leta 1930 ni neposredni vir službenega razmerja že sam na sebi, temveč, da je ta pravilnik samo navodilo nadrejene upravne oblasti podrejenim upravnim oblastem, kako naj sklepajo službene pogodbe z delavci. Na tej podlagi sklenejo na to stranke službeno zasebno-pravno pogodbo. Neglede na to, da § 75 zakona o prom. osebju iz leta 1923 ne pride več v poštev, pa rekurz še tudi pravilno uveljavlja, da se določbe tega paragrafa ne tičejo službenega razmerja samega, temveč se tičejo le podrobnosti izvrševanja službe in določajo v tem pogledu samo službeno pot.

Dalje uveljavlja rekurz pravilno, da se glasom §§ 188 in 170 zak. o prom. osebju iz leta 1931 določbe tega zakona ne tičejo delavcev.

Tako je rekurno sodišče ugodilo prizivu in se bo vprašanje povračila 10 odst. redukcije delavskih plač obravnavalo pred rednim sodiščem ter upamo, da bo tako železniško delavstvo končnoveljavno doseglo povračilo odtegnjenih zneskov.

Iz razsodb splošne seje državnega sveta

Upravna oblast sme spreminjati svoje že pravomočne odloke.

Pri reševanju tožb proti upravnim aktom, s katerimi so bili prejšnji upravni akti razveljavljeni, je prišlo do različnih razsodb. Nastalo je vprašanje, ali sme upravna oblast svoje rešenje, ki je že postalo pravomočno, razveljaviti, odnosno spremeniti v korist dotične osebe, ako ugotovi, da je bilo rešenje nepravilno izdano v škodo dotičnega in ali sme dotičnemu rešenju dati naknadno veljavo.

V dokaz, da je pravilno stališče, da upravna oblast ne sme spreminjati svojih že pravomočnih rešenj v korist onih oseb, ki so bili z nepravilnimi rešenji oškodovani, se je navajalo, da § 133. zakona o občem upravnem postopku govori samo o slučajih, ko se gre za izmenjavo rešenj na škodo uslužbenca, ne pa tudi o slučajih, ko bi bili uslužbenci vsled napačnega rešenja na svojih pravicah oškodovani.

Državni svet je v splošni seji zavrnil to stališče ter je razsodil:

Od kdaj se računa 3mesečni rok za prestanek službe v slučaju ugotovljene telesne ali duševne nesposobnosti za službo?

V eni zadnjih številčk smo objavili, da je državni svet odobril naknadne upokojitve z motivacijo, da § 112. v zvezi s § 114. točno predvideva, kdaj prestane služba in da se smatra v slučaju, da rešenje ni pravočasno izdano, zadnji dan tromesečnega roka od dneva izpolnitve pogoja, kot dan razrešitve.

Ker so se primerili slučajji, da je na primer uslužbenec, ki ga je zdravniška komisija spoznala za nesposobnega za železniško službo, kljub temu še naprej vršil službo, je nastal dvojen postopek: en oddelek državnega sveta je smatral, da tudi v takem slučaju prestane služba po treh mesecih od dneva zdravniškega pregleda, drugi oddelek pa je zastopal stališče, da se mora v takem slučaju računati ves čas, dokler je delal službo, za penzijo.

Državni svet je v splošni seji razsodil:

V slučaju, kadar prestane uslužbencu služba po § 112. tč. 3 vsled zdravniško ugotovljene duševne ali telesne nesposobnosti in upravna

oblast ne izda rešenja o prestopu službe v zakonito določenem roku, se mora računati za odrejanje osebnih pokojnine uslužbencu, ki je po zdravniškem pregledu še naprej vršil službo, ves čas do dneva odloka o upokojitvi. (Str. 28766-34 od 27. X. 1934).

Ta odlok vsaj v naših krajih praktično ne pride v poštev, ker si ne moremo misliti, kako bi zamogel uslužbenec, ki ga spozna zdravniška komisija za nesposobnega za vsako službo, še nadalje vršiti službo. Pri tej priliki pa moramo ugotoviti nekaj: nepravilna je praksa, ki je uvedena pri nas, da se računa 3mesečni rok od dneva zdravniškega pregleda, zlasti še, ko uslužbenec sploh ne izve rezultata zdravniškega pregleda. Trimesečni rok bi se moral računati šele od dneva, ko pride mišljenje zdravniške komisije, potrjeno od sanitetnega šefa, do one oblasti, ki ima po zakonu odločati o prestopu službe.

Važne nove odredbe

Ponovni sprejem v službo po odslužitvi kadrovskega roka

Glede onih uslužbencev, ki so morali prekiniti železniško službo vsled odslužitve kadrovskega roka, po uveljavitvi odloka MS 15.024-33, je železniški minister izdal pod števil. GD br. 89.681-34 sledeči odlok:

1. V bodoče se ima za osebe, ki zapuste službo vsled vojaške službe, brez-pogojno rezervirati budžetno mesto, v kolikor pa služba zahteva, da se njihovo službeno mesto zasede, se ima to narediti s tem, da se premesti tja drugega uslužbenca. Po vrnitvi iz vojaške službe ni obvezno, da bi se moralo dotičnega uslužbenca zopet sprejeti na

upravo dosti koristi, kakor bi se to tudi strinjalo z namenom uprave, da se ženske reducirajo iz železniške službe. — Končno naj bi Direkcije kredit in službena mesta za one uslužbence, ki se vračajo od vojakov, preskrbele na ta način, da za nje rezervirajo kredit in mesta onih uslužbencev, katerim je služba prestala vsled smrti, z ostavko, upokojitvijo ali odpustom itd.

3. Nastavitev odnosno sprejem v službo oseb, ki se vračajo od vojakov, ni treba izvršiti potom razpisa.

4. Uslužbenci, ki so prekinili službo vsled odhoda k vojakom, morajo najkasneje v roku šest mesecev po odslužitvi kadrovskega roka zaprositi za sprejem v službo. Vsi oni uslužbenci, ki se tega roka ne bi držali, izgube pravico do preje navedenih ugodnosti.

Nekaj tolmačenj pravilnika o voznih ugodnostih.

Železniško ministrstvo je z odlokom MS 22.715 od 14. XII. 1934 izdalo sledeče tolmačenje pravilnika o voznih olajšavah:

1. Upokojenka, bivša uslužbenka državnih železnice, obdrži po upokojitvi legitimacijo in pravico do razreda, kakor ji je pripadal po njenem službenem položaju pred upokojitvijo. Če je poročena z aktivnim uslužbencem drž. prom. ustanov, nima torej pravice do legitimacije po svojem možu, marveč do legitimacije, ki je pripadala njej pred upokojitvijo.

2. Upokojenka, kakor tudi aktivna uslužbenka, ki je uslužbenka pri kaki drugi državni ustanovi in katere mož je aktivni ali upokojeni železničar, nima pravice do legitimacije po njenem možu (torej do režijske vožnje), marveč samo do legitimacije, ki je pripadala njej kot aktivni ali upokojeni drž. uslužbenki (torej samo do polovične vožnje).

3. Žena, ki je zaposlena v svojstvu dnevničarja v Finančni direkciji, bano-vini ali slični javni ustanovi, ali kot delavka v Tobačni tovarni, pa je poročena z železničarjem, nima pravice do nobenih voznih ugodnosti po svojem možu.

4. Delavka, ki je zaposlena pri železnici, pa še nima pravice do voznih ugodnosti, a je njen mož aktivni uslužbenec državnih prometnih ustanov, nima pravice do voznih ugodnosti po svojem možu, marveč zadobi legitimacijo še le, kadar ona kot železniška uslužbenka izpolni pogoje za pridobitev pravice do legitimacije.

Pod št. GD br. 90.942-34 je izdalo Ministrstvo še sledeče tolmačenje: Žena, ki vodi protokolirano trgovsko obrt na svoje ime, nima pravice do legitimacije, odnosno na vozne ugodnosti po režijski ceni. Enako tudi možje, katerih žene vodijo trgovsko obrt, nimajo pravice na legitimacijo odnosno vozne ugodnosti, če prav so v železniški službi.

Kako se postopa z začasnim delavcem v slučaju orožne vaje?

Za stalne delavce predvideva pravilnik, da dobe za orožno vajo brezplačen dopust, med tem, ko za nestalne delavce pravilnik ne predvideva ničesar. Z odlokom GD br. 83.034 je železniški minister izdal sledeče tolmačenje pravilnika:

1. tudi začasnim delavcem se odobri v slučaju poziva na orožno vajo brezplačni dopust analogno čl. 92 pravilnika,

2. za pridobitev stalnosti se jim računa vsa služba, kolikor so jo prebili pred odhodom na orožno vajo na železnici.

Obvestilo.

Sporočamo, da se za dne 2. februarja napovedana prireditve Zarje v Ljubljani vsled previsokih taks in režijskih stroškov ne bo vršila. Pač pa bo »Zarja« priredila v mesecu marcu družabni večer, o čemer bomo vse člane in prijatelje Zarje pravočasno obvestili.

Del. glash. društvo »Zarja«.

Ali si že pridobil novega naročnika za naš »Ujedinjeni Železničar«? Če nisi, stori to še tekom tega meseca!

Poslije izbora za Bolesnički fond

Kao što smo predviđjeli, »nacionalni« ne mogu preboljeti svoj poraz. Ono što im nije bilo sudjeno da postignu privolom željezničara: većinu prigodom prošlih izbora, nadaju se postići žalbama i zakulisnim intrigama. Oni, prema obavještenju koje imamo, ne traže ni više ni manje, već da se lista Dra Krupaja i Kmeta u cjelosti poništi i odbaci, odnosno izabrani kandidati ne priznaju pravovaljanima, jer među njima imade i takvih, koji su pod »disciplinskim sudjenjem«, a kao pravovaljanima proglašeni kandidati, koji su po njima kandidirani.

Ovom makinacijom otkrivaju »nacionalni« ne samo svoje skromne želje, nego i poganu dušu. Ni jedno sredstvo nije toliko ružno, a da ga ne bi iskoristili, samo ako im može donijeti neke lične koristi. Onog časa, čim su najpravičnijim i demokratskim putem odstranjeni, oni su spremni da se laćaju lukavosti i sile, samo da ostanu. Oni si prosto nisu svjesni onoga što se je snjima dogodilo: da su u svijesti željezničara skroz i skroz kompromitovani i da — ako žele da kod njih ikada još nešto znače — moraju iz osnova postati pošteniji! Oni si nisu svjesni, da su na izborima propali baš radi toga, jer je željezničarima njihovih neželjezničarskih makinacija već previše! Oni si nisu svjesni, da se ovakvim svojim postupcima već unapred osuđuju na neuspjeh u svim budućim pothvatima.

U uspjeh žalbe »nacionalnih« mi ne vjerujemo. U Deklaraciji Kr. Vlade rečeno je, da će se paziti na zakonitost i da će se nastojati, da budu svi građani pred zakonom jednaki.

Primjenom ovog pravila, kojim se stvaraju dobri i lojalni građani, žalba »nacionalnih« lišena je mogućnosti, da joj bude udovoljeno; njime je kandidatima koaliranih željezničara osigurana funkcija. Oni su to postali povjerenjem velike većine željezničara, oni su im dali punu legalnost.

Gnjev »nacionalnih« mi razumijemo i ništa se ne čudimo. Kad toga gnjeva ne bi bilo značilo bi, da ih je ostavila svaka svijest i osjećaj odgovornosti za postignuti neuspjeh. Stvarno im taj gnjev treba upisati u jedno dobro svojstvo: on je znak griznje savjesti nad nevaljalostima, radi kojih je nastupio neočekivani krah. Ujedno može da im posluži i utjehom u teškome bolu.

Kolikogod su »nacionalni« potišteni i neraspoloženi, toliko smo mi gordi na postignuti uspjeh. On je plod nagomilanog raspoloženja nakon mnogih nepravdi, prikraćenja, zakidanja i t. d. Svemu tome »nacionalni« su kumovali s jedne strane, a s druge varali željezničare, kako se oni »bore« za njihove interese. Zasluzena plaća nije mogla izostati: u času, koji je to omogućio, željezničari su listom pošli za onima, koji ništa ne obećavaju, ništa ne prikrivaju i nikoga ne zavode! Stvarno treba glasanje željezničara shvatiti ne samo kao akt nepovjerenja dosadanjoj uzurpatorskoj većini u fondu, nego i kao vapaj za više pravde, za više pažnje moralne i materijalne! O tome vapaju treba voditi računa i sve učiniti, da mu se uzroci sistematski uklanjaju. To je najvažniji zadatak nove većine u Bolesničkom fondu, koja treba da upre svim silama, da mu udovolji.

Iz radionice Zagreb

Ubitačnost rada po sistemu premija.

Taylorizam, taj od svih sistema rada najubitačniji, kojeg tvorac u našoj radionici jest g. ing. Mates, sve više ispoljuje svoje ubitačne strane. Premiju moguće je još zaraditi samo uz najveći napor i najnesavjesniji utrošak radnikove radne snage. Mamac na premije sve više gubi svoju privlačnost: premijske cijene, koje su početku golicala egoizam za zaradom, danas su već toliko snižene, da o zaradi na laki način ne može biti ni riječi.

Još u početku mi smo to predviđjali. Početne povoljnije premijske cijene imale su za zadatak, da potenciraju napor radnika do maksimuma, a kad se taj postigne, uslijediti će novo regulisanje premija i to na bazi, koja će značiti iscijediti iz radnika meso i kosti. Kad smo upozoravali na te posledice, nismo naišli na razumijevanje: sami radnici vidjeli su u nama neke svoje neprijatelje, jer da ih želimo prikratiti u njihovoj zaradi. Vrijeme je pokazalo, da smo mi imali pravo, pa i danas imademo pravo kad se borimo za dostranjenje toga ubitačnog sistema. Danas je još ubitačniji nego je bio u početku, jer — ne izradi li se »uobičajeni« kvantum posla, na koji se premijom natjerao, radnika se šikanira i prijeti čak oduzimanjem zarade u naknadu smanjenog kvantuma posla. Smatra se ne da radnik ne može trajno da producira maksimuma, već da ne će, a to je »krivica«, za koju se imade ispašati.

U radionici Zagreb jest premijska zarada u početku kod nekih skupina iznosila po Din 600.— (mjesečni prosjek), dakle iznos, koji zavodi. S vremenom su nova mjerenja »potrebnog radnog vremena« dovela taj iznos premija na 00, pa i na deficit, t. j. nije bilo pokrito ni redovno radno vrijeme. Kod sniženja cijena postupaju šefovi odeljenja po svojem nahodjenju, dočim komisije, koje su jedine nadležne za to, nikad se ne sastaju. Imade slučajeva, da je predviđjeno radno vrijeme, koje je ranije bilo izračunano sa 2400 minuta, svedeno na svega 700 minuta. U tome duhu vrše se stalna regulisanja premijskih cijena. Išli smo k šefu žaliti se, pa šta nam reče: »Trebate više raditi kao što ste ranije radili, uzet ćemo jednog radnika iz skupine, pa ćete opet zaraditi kao što ste prije zaradili«. Radnici odgovore da je nemoguće postići

ikakvu premiju, našto im se predbacuje: »A tu ste vi, koji ne ćete raditi!«

I tako se sistem premija sve više i sve grublje obija o radničku grbaču. Kroz povećanje prinosa za osiguranje, za penzionirani fond, za porez sniženjem radnog vremena i sniženjem premijskih cijena oboren je radniku standart života na gladni nivo, ali se i dalje traži od njega raniji kvantum rada. Ne pita se: da li je radnik sit, da li je zadovoljan i raspoložen za intenzivni rad! Iscrpljen fizički i psihički on ima da odgovara za to.

Ali to nije sve, našto bi se radnici imali žaliti. Pred Božić naredio je poslovodja radnicima svojeg odeljenja, da imaju raditi po jedan sat prekovremeno. Radnici su radili. Kod isplate zarade za taj mjesec primjetili su, da im onaj sat prekovremenog rada uopće nije isplaćen. Interveniralo se kod poslovodje, koji je izjavio: — Istina, ja sam naredio da se radi prekovremeno, ali nisam predao dozname za obračun toga sata. Ako inzistirate na tome, da Vam se isplati zarada za taj jedan sat, onda naznačite koliko imade tko za dobiti, pa ću isplatiti iz svojeg džepa. Napominjem ali, da niste radili onaj jedan sat dulje, dobili biste do sto dinara manje premije. — Zamislite sada položaj radnika! On je radio jedan sat više, taj sat nije dobio plaćen, i sada treba još da bude zahvalan za to, jer inače narednog mjeseca, ako ne bude radio isto jedan sat dulje, pokazat će se manji kvantum premijske produkcije i biti ćeš proganjan, jer sabotiraš rad.

Ovoliko daleko smo došli sa sistemom premija. Zadnje je vrijeme, da radnici otvore oči i povedu borbu za oslobodjenje od toga ubitačnog zla.

Stručna pitanja i odgovori

Kako se imade tumačiti čl. 35 Radničkog pravilnika? Taj član doslovce glasi:

»Radno vreme može se po službenoj potrebi i smanjiti. Odluku o tome donosi i to: do tri dana šef odnosno jedinice, a preko tri dana dotična direkcija s tim, da radno vreme za stalne radnike ne može biti manje od 160 radnih sati mjesečno. Bolovanja, počete, godišnji odmor i odsustva po privatnom poslu uračunavaju se u ovo radno vrijeme sa onoliko časova, koliko je rad trajao za to vreme na poslu, na kome je radnik trebao da radi.«

Kako u zagrebačkoj radionici neke grupe radnika rade manje od 160 sati mjesečno, izvršena je intervencija kod upravnika, koji je izjavio, da je izašlo tumačenje toga člana i to onamo, da se tih 160 satova ne odnosi na mjesečne satove, već da se to uzima kao prosjek za godinu.

Molimo drugarsku redakciju za objašnjenje: da li — pored jasnog slova Pravilnika — može postojati sasvim suprotno tumačenje? Mi smo mišljenja, da dok Pravilnik ovako jasno glasi, da se imade ovako i tumačiti!

Na ovo pitanje odgovaramo:

Čl. 35 radničkog pravilnika jasno određuje, da se može radno vreme smanjiti s tim, da radno vreme za stalne radnike ne može biti manje od 160 radnih časova mjesečno. Ministarstvo saobraćaja faktički izdalo je jedno tumačenje u tom pravcu, da mora trajati radno vreme 160 sati mjesečno i to prosječno u godini. Jer je ministar saobraćaja propisao pravilnik na osnovu ovlaštenja u čl. 188 zakona o drž. saobr. osoblju, može izdavati i autentična tumačenja onih odredaba, koje su nejasne. Odredba čl. 35 međutim jasna je te nije potrebno nikakvo tumačenje. Da dodje radnik do svog prava savjetujemo, da onaj radnik, koji bi u jednom mjesecu radio manje od 160 radnih sati, zamoli za izplatu nadnice za ono vreme, koliko je radio manje od 160 sati. Uprava radionice izdaće negativno rešenje, protiv kojeg neka se žali Ministarstvu i protiv negativnog rešenja Ministarstva imaće pravo žalbe Državnom savetu u roku od 30 dana od dana primitka rešenja. Ndamo se, da će Državni savet na osnovu jasne odredbe čl. 35 radničkog pravilnika poništiti rešenje Ministarstva saobraćaja.

Najkraći i najjeftiniji put, da se postigne anuliranje tumačenja o radnom vremenu pa bi bio, da bi jedan radnik sa biljegovanim predstavkom (taksena marka Din 25.—) zamolio, da mu Ministarstvo izda pismeni odgovor o tumačenju čl. 35 radničkog pravilnika. Čim dobije ovo rešenje, neka se žali Državnom savetu i traži poništenje ovog tumačenja, jer je protivno jasnoj odredbi radničkog pravilnika samog. Žalbu mora uložiti u dva primeraka te priložiti dva po sudu overovljena prepisa rešenja Ministarstva. Žalba kao i overovljenje prepisa kod suda takse slobodno je.

Kalfenski ispiti

Član sedmi Radničkog pravilnika jasno je odredio, tko su kvalifikovani radnici. Svaki radnik kad ulazi u željezničku službu ima da dokaže i svoje kvalifikacije, pa ako ih dokaže, njegov prijem je konačni. Kad radnik jednom uđe u posao, on biva — prema predloženim kvalifikacijama i prema pokazanoj faktičnoj spremi — udeljivan na posao onako, kako to zahtijevaju interesi posla

Iz železničarskega boln. fonda

Spremembe predpisov bolniškoga fonda

Z 21. januarjem 1935 so stopile v veljavno razne spremembe predpisov bolniškega fonda, ki zmanjšujejo datjave ter omejujejo tudi krog onih, ki so doslej imeli pravico do zdravljenja in podpor iz fonda. Z odlokom MZ br. 241-35 od 11. jan. 1935 so bile izdane dopolnitve k naredbi o zavarovanju državnega prometnega osobja ter objavljamo v vednost našim čitateljem glavne spremembe:

Spremenjen je § 19 naredbe, ki odreja, kdo se smatra za družinskega člana, ki ima pravice na pomoči iz bolniškega fonda v slučaju bolezni ali smrti.

Po novi določbi se smatrajo kot družinski člani samo sledeči:

1. poročena žena, če živi s članom v rodbinski skupnosti;
2. če uslužbenec nima poročene žene in dokaže, da mu veljavni zakon onemogoča, da bi se poročil, se smatra kot rodbinski član tudi dotična žena, s katero živi, ako nima imetja ali zaslužka;
3. zakonski in pozakonjeni ter adoptirani otroci, ki jih član fonda vzdržuje, če niso, zoper bolezen že drugje zavarovani in nimajo imetja odnosno stalnega zaslužka. Ti se smatrajo za rodbinske člane samo do dovršenega 18. leta, pri ženskah v slučaju prejšnje poroke, samo do poroke. Če otroci redno nadaljujejo šolanje, imajo pravico do bolniške blagajne do dovršenega 24. leta starosti. Otroci, ki so telesno ali duševno trajno nesposobni za delo pa imajo pravico do bolniške blagajne neoziraje se na starost, dokler nesposobnost traja;
- (Doslje so imeli pravico tudi pastorki, ki jih nova uredba več ne omenja, poleg tega pa so imeli doslej otroci ženskega spola pravico do bolniške blagajne do dovršenega 24. leta.)
4. nezakonski otroci člana, če žive z njim v družinski skupnosti, jih član vzdržuje

i željeznice. Kod toga može da se desi: da kovač postane kotlar, bravar postane livar ili tokar, strojni bravar blanjari i t. d. Predviđjena je dapače i grupa polukvalifikovanih radnika, t. j. radnika, koji nisu ništa izučili i ušli su u službu bez ikakvih kvalifikacija, a specijalizirali su se na nekom poslu kvalifikovanog radnika. I radnici-zanatlije i ovi radnici-polukvalifikacija praktičnim radom dokazali su spremu za uspješno obavljanje poslova, koje rade. Željeznica sama ih je na te poslove dovela i ona je snjima posve zadovoljna.

Ali šta biva? Od nekog vremena od radnika se traži, da polože naročite stručne ispite za posao, koji obavljaju. Ispite treba da polažu pred komisijama izvan željeznice. Već nekoliko okružnica zaprijetilo je radnicima, ako do stanovitog roka ne podnesu uvjerenja o položenim ispitima, da će im služba prestati.

Samo polaganje ispita radnicima nije baš tako teško. Oni su sposobni i svjesni svojeg posla. Ono što je najgore jest plaćanje taksa na molbe in na svjedodžbe. To stoji nekoliko stotina dinara, a radnici ih nemaju. Stvarno za svako, koji pristupa ispitu, nastaje problem: gdje ću posuditi toliko novaca, a potom i kada ću ih vratiti? Obzirom na naše slabe zarade nitko nije sklon, da nam čini pozajmice i tako dolaze radnici u nesavladive teškoće, a povrh toga i u strah, da ne izgube službu.

Molimo redakciju za odgovor: da li postoje i kakvi su propisi, po kojima se od radnika traži polaganje ispita? Mogu li željeznički radnici te ispite mimoći, odnosno položiti ih pred stručnim željezničarskim komisijama, a bez plaćanja taksa i gubitka vremena?

Na ovo pitanje odgovaramo:

Za zanatlije, koji su izučili zanat van državnih saobraćajnih ustanova važi čl. 18 radničkog pravilnika, koji predviđa, da mora takvo lice posle nastupa službe najprije odslužiti jednu mjesečnu praktičnu probu. Poslije ove probe mora posebna komisija oceniti, da li je dotični radnik sposoban za obavljanje odnosno zanatskog posla.

Postoji jedino još propis čl. 76 radničkog pravilnika, koji predviđa: Kad službeni interes zahteva, mora radnik, na poziv svojega starešine, vršiti i one službene poslove, koji ne pripadaju u obseg njegovog redovnog rada.

Nikakvih drugih propisa osim još propisa o polukvalifikovanim radnicima koji predviđa uslove, kako može postati prosti fizički radnik — polukvalifikovani radnik, o ispitima kvalifikovanih radnika nema.

Jer predviđa čl. 32 radničkog pravilnika tačno sve slučajeve, u kojima stalnom radniku prestane služba, na zakonu neosnovana jeste pretnja, da će im služba prestati, ako ne podnesu uvjerenja o položenom ispitu. — Prigodom nastupa službe na željeznički kvalifikovani radnik predložio je svjedodžbu, da je redovnim putem izučio zanat. Ako ga je uprava radionice dodelila u kakvu drugu službu, ne može danas tražiti polaganje još jednog novog stručnog ispita, već ga može jedino dodeliti natrag na posao, kojeg je redovno izučio.

Prizadeti radnici neka zatraže kod uprave radionice, da se u njihovom slučaju postupi analogno, kao predviđa čl. 18 za novo primljene kvalifikovane radnike to jeste, da budu ocenjeni po komisiji, koju sačinjava šef odeljenja, poslovodja i partivodja.

U slučaju, da uprava radionice ovoj na čl. 18 pravilnika osnovanoj molbi radnika ne bi izašla u susret, neka načine prizadeti radnici zajedničku predstavku Generalnoj direkciji drž. željeznica, da se njihove ispite prizna, u koliko pa bi se tražile zbog zaposlenja na drugom poslu još polaganje dodatnog ispita, da se ovaj ispit polaže pred komisijom, koja je predviđjena za ispite polukvalifikovanih radnika.

ter nimajo premoženja in stalnega zaslužka. Poleg tega mora član fonda dokazati, da jih ne more pozakoniti odnosno adoptirati. Taki otroci imajo pravico v bolniškem fondu samo do dovršenega 16. leta starosti, v slučaju šolanja pa jim sme oblastna uprava fonda priznati pravice do dovršenega 21. leta starosti;

5. starši, ded in babica člana, če žive z njim v družinski skupnosti, nimajo premoženja, so nesposobni za delo ter jih član vzdržuje;

6. bratje in sestre ter vnuki in vnukinje, ki žive s članom v družinski skupnosti ter jih član vzdržuje in so brez staršev ter nimajo premoženja odnosno zaslužka. Tudi ti imajo pravico samo do dovršenega 16. leta, le v slučaju šolanja jim sme uprava dovoliti pravico do 21. leta;

7. pri članu-vdovcu, ki ima še nepreiskrbljene zakonske otroke se prizna za člana družine tudi sorodnica, če stalno živi v hiši člana in mu brezplačno vodi gospodinjstvo.

Vsi drugi sorodniki in služenčad nima nikake pravice do bolniškega fonda.

Otroci, ki vsled šolanja stanujejo drugje, imajo samo tedaj pravico na zdravniško pomoč in zdravlila, če stanujejo v kraju, kjer je železniški zdravnik in če se mu v to svrhu posebej prijavijo.

Nadalje je deloma spremenjen čl. 56, ki predvideva pravico do zdravljenja v bolnici. Doslej je imel delavec pravico do zdravljenja v bolnici za 26 tednov, nastavljenec za 52 tednov, družinski člani pa za tri mesece. Spremenjeni čl. 56, ki velja odslej dalje, pa predvideva sledeče:

- za delavce 26 tednov,
- za nastavljenca 52 tednov,
- za rodbinske člane pa:
- za ženo in otroke največ 12 tednov,
- za ostale družinske člane največ 4 tedne.

V slučaju istega obolenja zadobi fakultativni član, kakor tudi družinski član po pravico pravico na zdravljenje v bolnici šele po preteku treh let od dneva, ko je zdravljeno izžepal.

S temi spremembami je torej zmanjšana doba zdravljenja v bolnici za rodbinske članke in trikrat podaljšana doba, po kateri rodbinski član odnosno upokojenec zopet zadobi pravico na zdravljenje za eno in isto bolezen v bolnici.

Nadalje je spremenjen § 58 bol. fonda, ki predvideva podporo za slučaj nosečnosti, poroda, babiško pomoč in dojiško podporo.

Porodniška podpora za ženske članke fonda (delavke, ki so zaposlene na železnici) je ostala nespremenjena ter znaša 80% njihovih prejemkov in se izplačuje na podlagi spričevala železniškega zdravnika šest tednov pred in šest tednov po porodu, če v tem času ne dela.

Babična pomoč je ostala nespremenjena. Podpora za dečjo opremo pa znaša po novem le Din 200.— za vsakega otroka, ki je živel vsaj tri dni.

Dojiška podpora, ki se izplačuje samo delavkam, ki služijo na železnici po izčrpanju porodniške podpore pa znaša po Din 4.— dnevno skozi 12 tednov. V slučaju, da delavka po izčrpanju porodniške podpore (po šestih tednih od dneva rojstva otroka) še ni sposobna za delo, ji pripada za čas nesposobnosti hranarina in sicer najdalje do konca 26. tedna od dneva poroda.

One železniške uslužbenke pa, ki imajo letno plačo, pa dobe v slučaju poroda poleg babične podpore še dečjo opremo v znesku Din 200.—.

Sklicanje skupščin bolniškega fonda

Železniški minister je odredil sklep centralnega upravnega odbora bolniškega fonda, da se vrše oblastne skupščine fonda dne 17. februarja 1935 z običajnim dnevnim redom.

Glavna skupščina bolniškega fonda pa se bo vršila dne 24. in 25. marca 1935 ter je na dnevnem redu poleg običajnih točk tudi še točka: Priporočila k načrtu nove uredbe za za-

Kaj dela centralni upravni odbor bolniškega fonda?

Centralni upravni odbor bolniškega fonda, v katerem vedre in oblačijo zvezarji, je lansko leto opetovano presenetil vse članstvo bolniškega fonda z ukrepi, ki so pomenili zmanjšanje pravic zavarovanega članstva. Poslabšano je bilo zobozdravljenje, povišani prispevki fakultativnih članov in ti odloki so izšli kar čez noč.

Vse bolj počasno pa je delo centralnega upravnega odbora v onih slučajih, kjer se gre za pravice osebja. Že od julija 1933 leži pri centralni upravi pritožba fakultativnih članov proti povišanju prispevkov in vse dosedanje urgence so bile zaman, rešitve ni od nikoder. — Po cele mesece in tudi po pol leta leže pri centralni upravi vloge članov za povračilo izdatkov za privatne zdravnike, izdatkov za sanatorije itd., katere zneske so morali člani zdravnikom in upravam sanatorijev že davno plačati, a centralni upravni odbor si pusti čas pri reševanju teh in podobnih vlog.

Že pred meseci je ljubljanski upravni odbor na seji nastavljal za Ljubljano nove zobozdravnike dr. Logarja, dr. Dolenc in dr. Volavška. Prvega že meseca septembra, vendar do danes še ni rešitve.

Hitro pa rešuje centralni upravni odbor sam, kjer gre za anuliranje ugodnih sklepov ljubljanskega upravnega odbora.

Ljubljanski odbor je na primer odobril več uslužbencem, ki so se v najhujših slučajih morali zdraviti v II. razredu, celotno povračilo stroškov. Centralni odbor pa je te sklepe v celoti razveljavil, odnosno priznal le malenkostne odškodnine. Večina prizadetih ni iskala naprej svoje pravice, v enem slučaju pa se je prizadeval uslužbenec le pritožiti na Izbrano so-

rodinski člani pa imajo v slučaju, da je bil član fonda že tri mesece v službi pravico na:

a) babiško pomoč v znesku Din 225.— v kraju, kjer je sedež srezkega načelstva, odnosno Din 150.— v ostalih krajih,

b) dečjo opremo v znesku Din 200.— Ta podpora se izplača tudi po smrti člana fonda, če se je otrok rodil v roku 300 dni od smrti člana.

S tem so občutno zmanjšane dajatve fonda v slučaju poroda, ker je doslej žena odnosno hčerka imela pravico na dečjo opremo v višini polovice mesečne plače, nadalje je imela pravico na dojiško podporo za 56 dni, ki pa je sedaj za rodbinske članke popolnoma ukinjena.

Končno je menjan tudi § 59 naredbe, ki predvideva posmrtnino.

Nespremenjena je ostala posmrtnina po uslužbencu ali delavcu, ki znaša tudi za bodoče 120% njegovih enomesečnih prejemkov.

Za ženo znaša posmrtnina samo 60% uslužbenčevih prejemkov, za otroka do enega leta starosti 10% in za starejšega 30% uslužbenčevih prejemkov. — Doslej je znašala pogrebna za ženo 72% in za otroka neoziraje se na starost 36% brutto prejemkov uslužbenca.

Te spremembe je izdalo Ministrstvo s obaračaja v sporazumu z ministrom socialne politike na podlagi pooblastila § 41 fin. zakona za leto 1934-35, s katerim je bil pooblaščen železniški minister, da sme spremiti odnosno na novo izdati uredbo o zavarovanju železničarjev za slučaj bolezni.

varovanje železničarjev za slučaj nezgode in bolezni.

Železniški minister je odobril tudi to točko z ozirom na opetovane zaključke prejšnjih glavnih skupščin, da naj se da glavni skupščini možnost, da pregleda načrt nove uredbe in poda svoje pripombe in protipredloge.

dišče, ki je sklep centralnega upravnega odbora popolnoma anuliralo ter potrdilo povračilo stroškov, kot jih je odobril ljubljanski upravni odbor.

Ljubljanski upravni odbor se je postavil na stališče, da prizna za rodbinskega člana tudi gospodinjo sodniško ločenih uslužbencev, centralni upravni odbor je ta zaključek enostavno anuliral.

Centralni upravni odbor je smatral tudi za potrebno posegati v kompetenco oblastnega upravnega odbora pri nastavitvah zdravnikov ter se je večkrat pripetilo, da so bili sklepi upravnega odbora anulirani ali pa je bil nastavljen popolnoma drug zdravnik, kakor ga je odobril ljubljanski odbor.

Ljubljanski odbor je n. pr. sklenil, da se odda novorojenčka v dečji dom zaradi težke bolezni matere, da se tako ohrani otroka. Centralni upravni odbor je ta sklep enostavno razveljavil.

Iz teh primerov lahko vsak član bolniškega fonda uvidi, da je v poslovanju Centralnega upravnega odbora iskati krivdo za marsikatero poslabšanje, ki je železničarje v bolniškem fondu v splošnem doletelo, pa tudi za udarce, ki so jih bili deležni posamezniki. Koliko gorja bi bilo odpravljanje in koliko ugodnosti bi bilo osebje deležno, ako bi se sklepi ljubljanskega upravnega odbora izvedli, kar bi se, če bi bila izvedena samouprava. Zato je slehernemu članu fonda jasno, zakaj so se gospodje pri centralni upravi z vsemi štirimi borili proti predlogom ljubljanskih delegatov. Če bi bili predlogi sodrugov delegatov iz ljubljanske direktije sprejeti, ne bi imeli beograjski gospodje moči, da bi delo za zboljšanje položaja zavarovanih članov ovirali.

Zanimivosti za železničarje

Vprašanje Podpornega društva železniških uslužbencev in delavcev v Mariboru pred rešitvijo?

Maja meseca bo preteklo že 6 let, odkar članstvo mariborskega podpornega društva zamača čaka na rešitev.

Dne 11. maja 1929 je bil odbor društva razpuščen na inicijativo gotovih gospodov, ki rednim potom niso mogli priti do uprave tega društva in po tem datumu se ni več sprejemalo novih članov, stari pa so umirali tako, da se vsled tega položaj društva vedno bolj poslabšuje.

Zadeva se nahaja sedaj pred definitivno rešitvijo v državnem svetu, kamor je končno prispel tudi akt iz železniškega ministrstva. Sedaj se gotovim gospodom zelo mudi, da

bi na kakršenkoli način izvedli volitve delegatov za občni zbor, češ, da — če ta poizkus ne bo uspel — bo društvo kot tako razpušчено!

Ne vemo, čemu se naenkrat tako zelo mudi, ko je vendar zadeva pred končno rešitvijo v državnem svetu. Če se ni mudilo 5 in pol let, bomo pač čakali še en mesec na razsodbo državnega sveta. Zato članov ne plašijo grožnje z razpustom, za katerega ni niti najmanjšega razloga, ker užaljenost in poraz gotovih klikarjev ne more biti zadosten razlog za tak korak.

Boj med oficijelnimi zvezarji in Tumpejenci v Mariboru se nadaljuje.

Tumpej je od več funkcij, ki jih je imel v zvezarskih institucijah, imel v svojih rokah še predsedstvo Kreditne zadruge železniških uslužbencev. Tudi na to so oficijelni zvezarji naredili napad. Na treh izrednih občnih zborih je Tumpej branil to svojo pozicijo ter so vsi občni zbori predčasno končali, ker so bili policijsko razpuščeni. Za zadnji občni zbor, ki se je vršil 27. januarja, se je vršila obojestransko živa agitacija. Nasprotniki Tumpeja so izdali letak, v katerem pozivajo na končni obračun s Tumpejem. Zahtevajo, da poda svoj zagovor glede obdolžitev, ki so bile izrečene proti njemu. Govore nekaj o vnovčenem denarju, ki ni prišel v roke najrevnejšim železničarjem in slično. Obratovanje se nadaljuje; zaenkrat plačuje račun Tumpej, vendar njegovi zvesti praviijo, da bo marsikoga glava bolela, če bo začel Tumpej govoriti, ker baje dosti ve o gospodarstvu in podvigih zvezarskih glav.

Razplet v »Splošni stavbeni in stanovanjski zadrugi« v Mariboru.

Sedež te zadruge je še izpred prevrata na Dunaju ter poseduje v Mariboru dve večji stanovanjski hiši. Svoječasno je banska uprava postavila neke vrste komisarijat, ki ga sestavljajo komisar Založnik ter sosvetovalci Loriger, Bibič, Zupanc in Bizjak. Vodstvo zadruge na Dunaju je proti imenovanim vložilo tožbo radi neupravičenega poseganja v lastniške pravice, katero tožbo pa je okrajno sodišče v Mariboru zavrnilo z utemeljitvijo, da so obtoženci vršili samo dolžnosti po nalogu oblasti in da jih morajo vršiti vse dotle, dokler jih oblast ne razreši.

Na priziv zadruge je tudi prizivno sodišče v Ljubljani v celoti potrdilo razsodbo prve instance.

Prepričani smo, da bi se celo vprašanje dalo pri malo dobre volje rešiti brez sodnih in sporazumnih, saj nikdo ne osporava last-

Miloščino odklanjamo

Koncem leta 1934 smo objavili članek pod gornjim naslovom, ker so se pojavile po vseh službenih edinicah nabiralne pole za prostovoljne prispevke za neko božičnico bednim progovnim delavcem.

Obsodili smo take vrste akcij ne samo kot ponižujočo, marveč tudi kot škodljivo delavstvu samemu, ker delodajalec še bolj brezskrbno izvaja svoje redukcije, češ, si bodo že delavci medsebojno pomagali z miloščino, da se rešijo pogina.

Dobro nam je znan namen organizatorjev teh »božičnic«. Ni se jim šlo za izdatno odpravo v delavskih družinah, marveč le za to, da pokažejo nek »uspeh« in s tem preslepe uboge progovne delavce, da bi še na-

ninske pravice zadrugi s sedežem na Dunaju. Dunajsko vodstvo naj bo toliko uvideno, da prepusti upravo mariborskih hiš odboru, ki bi ga izvolili tukajšnji člani zadruge in vse bo v redu.

Načrt pravilnika o delovnem času za privatne železnice sestavljen?

Doznali smo potom centralnega sekretarijata delavskih zbornic, da je v železniškem ministertvu že redigiran pravilnik o delovnem času za privatna prometna podjetja in da bo ta pravilnik v kratkem predložen na mišljenje ministertvu socialne politike.

Doslej delavske zbornice še niso imele prilike, da bi dobile ta načrt na upogled in da bi mogle staviti svoje protipredloge, zato je centralni sekretariat delavskih zbornic zaprosil ministertvo socialne politike, da bi dal ta pravilnik na razpolago zbornicam, da bi zamoglo tudi prizadeto delavstvo dati svoje mišljenje.

Ljubljanski tramvajci za enotno organizacijo

Pred desetimi dnevi je prinesel ljubljanski »Slovenec« vest, da se je začelo med cestnimi železničarji v Ljubljani močno gibanje za združitvijo in ustanovitvijo nadstrankarske in popolnoma neodvisne strokovne organizacije, ker da so cestni železničarji razočarani nad uspehi in neuspehi dosedanjih dveh organizacij, katerih ena je bila nacionalna, druga pa socialistična.

Posnemamo to vest po »Slovencu«, kateremu prepuščamo odgovornost za istinitost, pristavljamo le to, da je namen — vse cestne železničarje združiti v enotno organizacijo — zelo koristen in ga bo vsakdo pozdravil. Pazijo pa naj cestni železničarji, da se ne zagrade s kitajskim zidom, češ, da izven njih ni delavskega pokreta, ker tak ukrep jim bo prejel ali slej prinesel razočaranje.

Sicer pa se bomo k temu povrnil, čim doznamo, kaj je na celi stvari.

Doma in po svetu

Plebiscit v Posaarju. Na niti 2.000 kvadratnih kilometrov ozemlja živi nad 800.000 prebivalcev v prilično dobrih razmerah, ker je Posaarje zelo bogato na rudniški in železniški industriji. Ves čas po svetovni vojni je bilo Posaarje pod nevtralno vlado zastopnikov Zveze narodov, ker je bilo v verzijski mirovni pogodbi določeno, da naj ljudstvo samo po 15 letih odloča, ali ostane še naprej samostojno, ali pripada Franciji, odnosno se povrne k Nemčiji. Plebiscit se je vršil januarja meseca ter so bile te volitve strogo tajne pod kontrolo predsednikov iz inozemstva ter je skrbelo za osebno varnost volilcev vojaštvo iz raznih tujih držav.

Rezultat plebiscita je bil, da se je izjavilo:

467.119 volilcev za priključitev k Nemčiji, 2.224 volilcev za priključitev k Franciji, 46.513 volilcev za dosedanje stanje, t. i. za samostojno upravo Posaarja.

Vsled takega rezultata, ko se je skoraj 91 odstotkov volilcev izreklo za priključitev k Nemčiji, je tudi društvo narodov sklenilo, da se samostojna uprava ukine in da se Posaarje s 1. marcem priključi k Nemčiji.

Zinovjev in Kamenjev obsojena. Opozicionalca ruskega režima Zinovjev in Kamenjev sta bila obsojena prvi na deset, drugi na pet let strogega zapora oziroma robije. Sodišče v Leningradu ju je obsodilo z drugimi obtoženci, ki so bili zapleteni v umor Kirova. Njiju imetje je zaplenila država.

V Bolgariji nova diktatura. Vsled neuspele zunanje finančne politike je morala odstopiti vlada Georgijeva ter je čez noč sestavil novo vlado general Zlatev in se nahaja v njegovi vladi več vojaških oseb. Med delavstvom so začeli radikalni elementi s pojačeno akcijo, proti kateri je vlada nastopila z vso strogostjo. Vrše se aretacije v masah ter tudi odpuščanje iz državnih služb. Železniški generalni direktor je n. pr. s posebno okrognico pozval vse železničarje, ki so se, ali ki bi se še sedaj udeleževali v »komunistični« agitaciji, da se s posebno izjavo temu delovanju odpovedo in to izjavo pošljejo njemu do 1. februarja. Kdor bo poslal tako izjavo, ne bo imel posledic, če tudi bi v tem času politična policija ugotovila, da je bil soudeležjen pri komunistični agitaciji. Ministrstvo upa, da bo s tem ukrepom spreobrnilo »nezadovoljne železničarje«, zlasti še, ker so bile pod prejšnjo vlado likvidirane takozvane nezavisne organizacije in je bilo doseženo »združenje« vseh organizacij v enotno od Ministrstva tolerirano organizacijo.

Zunanja politika bo ostala po izjavah nove vlade ista ter bo zlasti delovala za popoln sporazum med balkanskimi državami.

Strokovni kongres v Rumuniji. Januarja se je vršil v Rumuniji kongres strokovnih organizacij, kateremu je prisostvovalo nad 200 delegatov. Med drugimi je konstatiral, da ima Rumunija še vedno nad 200.000 nezaposlenih in da se socialna zakonodaja ne izvaja. V času od zadnjega kongresa, t. j. od leta 1931 je članstvo svobodnih strokovnih organizacij naraslo od 30.000 na skoraj 42.000.

Jugoslovanska vlada bo najela posojilo 100 milijonov za javna dela. Novi gradbeni minister dr. Marko Kožulj je po prevzemu resora izjavil, da bo najel posojilo v smislu člena 18. naredbe ministrskega sveta z dne 14. 11. 1934, ki pooblašča gradbenega ministra, da sme najemati posojila za javna dela. Minister namerava najeti 100 milijonov dinarjev.

Prejšnji gradbeni ministri so že najeli posojilo; enkrat 50 milijonov, enkrat 27 milijonov. Ta posojila so vrnila poštini hranilnici iz dohodkov doklad na cement.

Posojilo bo imelo namen zaposliti prebivalstvo in ustvariti dela trajne vrednosti. Minister je proti temu, da bi se posojilo razdelilo na drobce, dajale podpore ali prehrana iz njega, ker to nima za nikogar prave koristi. Posojilo se mora naložiti koristno. Ena glavnih nalog je izsuševanje močvirij in regulacija rek.

Novi funkcionarji v Ministrstvu saobračaja. Po upokojitvi prejšnjih pomočnikov v Ministrstvu saobračaja, je novi minister imenoval: za pomočnika ministra saobračaja ing. Ilić Živojina, dosedanjega generalnega direktorja; za vršilca dolžnosti pomočnika ministra ing. Vasković Zdravka, načelnika oddelka za gradbo železnic; za vršilca dolžnosti generalnega direktorja ing. Jojića.

Volitve senatorjev se bodo vršile v nedeljo, dne 3. februarja. V dravski banovini sta dve listi in sicer lista JNS, na kateri je nosilec bivši ban in sedanji minister socialne politike dr. Drago Marušić ter takozvana »nevtralna« lista, katere nosilec je bivši klerikalni poslanec g. Žebot. Volilno pravico imajo samo župani, banovinski svetniki in narodni poslanci.

Velika anketa o položaju delavstva v Jugoslaviji se je vršila v Beogradu dne 19. in 20. januarja, katere so se udeležili zastopniki vseh Delavskih zbornic, strokovnih organizacij vseh smeri, mestnih občin Beograda, Ljubljane, Maribora in Banjaluke, zastopniki skoro vseh ministrstev ter zastopniki SUZOR-a in Borze dela. — Na dnevnem redu ankete so bila ta-le tri važna vprašanja: Zakonita ureditev minimalnih plač, podpiranje brezposelnih in obdavčenje delavskih plač.